

ՄԵԴԻԱ ԸՆԹՈՒՐՈՒՄԻ ՈՍԿԵՐԵՐԱՆԻ ՊԵՆՏԱՐԻՍԵՆ

(Հմտ. ՀԱ 1912, էջ 730-739):

Ծովանմու Ոսկերերանի

ստացնալ վասն Փիլիսնի թղթիս:

Դան կարեւոր համարով զգատաւնալ թղթ-
 Թիոյ տակ եւ ապա գրեցիր: Եւ զին ինչն
 5 պատճառքն. փրկեմն որ այլ մի ի հաւատացելոց եւ ի պիտանեաց արեցն. եւ զի դարմանալի եր'
 յայտ անոր է, զի ամենայն տուն նորա հաւատա-
 ցեալ եր, եւ այնպէս հաւատացեալ, մինչ զի եւ
 եկեղեցի անգամ համարեալ եր. վասն այսորիկ եւ
 10 գրե-իւկ թէ եւ աւանդն եկեղեցւոյդ [բաւ].
 Վկայե քմանէ եւ բազում հնազանդութիւն, Ջի
 զուրթ արդոց, առն, հնազանդեալ է քեզ. եւ
 դարձեալ գրեալ պատուիր ի սմին թղթիկ պատ-
 րաստել նմա վանս. ինձ այսպէս թուի թէ սրբոց
 15 իկամանք էին տուն նորա եւ կարի իսկ զարմանալի
 եր այն պէս. Եւ ծառայ մի եր նորա անուն Ռեմի-
 մա. գողացաւ ինչ գտեաւն եւ փախեաւ. եւ զի
 գողացաւ, լուր զինչ տու. Եթէ մնա ինչ արար
 քեզ կամ պարտիցն, եւ հաստուցից: Գայ գտանէ
 20 զՊաղոս ի Հռոմ. քաղաքի ի բանգի. եւ վայելեաց
 ի վարդապետութենէ նորա եւ մկրտութեան ար-
 Ժանի եղեւ. եւ զի եղեւ արժանի մկրտութեան
 պարգեւացն, յայտ է յատելոյն թէ. Ջոր ծնայ,
 25 անէ, ի կապան իմ: Արդ գրեալ Պաղոսի կցու-
 ցանէ գնա առաւել Տեսան իւրոյ զի գամենայ մնան
 թողցէ (եւ ընկալի զնա), որպէս թէ յայնժամ

իսկ վերադին ծնեալ իցէ: Այլ քանիդ տանն ոմանք
 թէ աւելորդ իմն գործ է թղթիցս, (զի) վասն փոքր
 իրաց (եւ) առն ստահակելոյ թուղթ գրէ, ուսցին,
 30 որք մեղադիրք լինին, զի ինքեանք իսկ արժանի են
 մեղադրութեան. զի ոչ միայն զայսորիկ սակաւ
 թուղթս եւ վասն այնչափ կարեւոր իրաց պարտ եր
 գրով կարգել, այլ երանի թէ հնար ինչ եր եւ
 տայր որ ամենին զամենայն պատմութիւնս առաւ-
 35 ճիւղցն, շատմ գոր ինչ գրով միայն արարին
 (կամ) թէ տր բանիք իսկ խառնեցան, նա եւ զայլ
 ինչ զգնացն նոցա, թէ զինչ ուտէին եւ Բրք ու-
 տէին, եւ ի թէ Բրք նստէին եւ զինչ ցանկ առ-
 ծէին եւ յոր կողմանս հասին եւ յոր տունն մտին եւ
 40 մը աւելեանաւ կարւն. եւ զամենայն ինչ հաւա-
 տեաւ (թէ) պատմութիւն որ ինչ ի նոցանէ գործք
 գործեցան, բազում շահ եւ ազգուս լինէին: Այլ
 քանզի չգիտեն ոմանք զինչ ազգուս անոր գոր-
 ծիցի, վասն այսորիկ յանդիման մեղադիր լինել:
 45 Ջի թէ զգեղին միայն տեսանիցեմք, ուր նստանն
 կամ յարաւս իսկ կացին յանդիման տեղին, բազում
 անգամ մերժեցնուցանելը զվրաս եւ զարմանալ
 ընդ առաքելութիւնն եւ յորդորիմք եւ յաւժա-
 րագոյն լինելը. իսկ եթէ զրանս եւ զայլ եւս
 50 զգործն նոցա լուրջը՝ զնախ եւս առաւել ըրբերին:
 Ջի յորժամ վասն բարեկամից հարցանիցէ թէ ուր
 իցէ եւ զհարկ կայցէ (եւ) զինչ գործիցէ, վասն հաստ-
 րակաց անմայն աշխարհի վարդապետաց չից պարտ
 հաւատեաւ աւանդել: Ջի յորժամ հոգեպէս որ
 55 կեցցէ եւ կերպարանաւք եւ զանցիւք՝ եւ բանք եւ
 արդիւնք այնչափայն եւ ամենայն ինչ աւգանակար
 լինի լողաց եւ չիք որ որ խափանէ կամ արգելի
 եւ զի կարի իսկ վասն կարեւոր իրաց գրեցաւ
 թուղթս, ազգուս է ձեզ ասանել: Տես որպէս
 60 ինչ ուղղութիւնս ցուցանէ աստ. մի եւ առաւին զի

Ա (Թիւ 47) կը գրէ "ի փրկեմնի թղթիս
 Եփեսոս չէ առ ինչ հրամայեալ ոչ պատմեմ եւ ոչ մեկ-
 նաւութիւն. եւ կը կցէ զխառնութիւնը, զոր գրած
 էք վերեւ, B (Թիւ 42) քի բխարեալս. "Առաջաւ
 նախ իմն փրկեմնի թղթիցս. — 8. Ա եւս, Գ
 քովտոս. 3-4. Ա պատմեալս թղթիս կարեւոր համարիմ
 տակ... զհնարիւն: — 4-5. Ը. "Եւ զին ինչն ինչիւր
 չիք ի B, նորք ուղղեց: — Գ զ ստծոց: — 5. Ա այլ
 էր քի փրկեմն անուն ի հաւատացելոցն եւ ի պիտանեաց:
 — 7. B էր: — 8. B մինչեւ յեկեղեցի անգամ համա-
 րեալ էր: — 9. Ա պիտան էր գրէ թէ (B չիք ի): —
 10. "Բաւժը ընկել նախորդ դի պատմեալս, Հմտ.
 փիլի. 2: — 11. B է: — 12. քի գտեմ... քի քեզ
 (A ի ձեզ) — Գ եւ թէ զաւթք արդոց հնազանդեալ են
 ի վերայ նորա (սէս ստծոց), Հմտ. փիլի. 7 "քի գտեմք
 արդոք քեւ (սէս ստծ) հնազանդեալ են: — 13. A ի
 սմին թղթիկ նմա... պատմեալս վանս (B վանս) նմա:
 — 14. A (ի) այսին (չիք)... ինչպէս քի արդոց տուն
 նորա: — 15-17. AB եւ կարի (B կար) — Ոսկերեան,
 Գ արարիւն: — 16. B եւ քի նորա ծառայ մի անուն
 նորա Ո: — 17. A ինչ գտեմ իւրոյ, B զինչ տեսն
 կ'ընտրեց Գ. ի համանայն կնկնաց տն քորտ ձեռքով:
 17-18. B չիք էւ զի քաղցու: — 18. A տանն: —
 18. B թէ: — 19. A պատրիք, Հմտ. փիլի. 18-19:
 — 19. A գայ Ոսկերեան (B եւ Գ չիք Ոսկերեան) եւ
 ... քաղաք. յոյն բնակիրը ըսէ զի տն Քորոն հայ բնա-
 քիցը առ ինչ հարցաւ քի ցուցնէ կ'ընտրեմնան ար-
 նակի ըն տի Բայդի: — 20-25. "Եւ փրկեալ...
 պարգեւացն, յայտեւ է Գ, նոյն A եւ ընկալաւ զվար-
 զապատմութիւն նորա եւ մկրտութեան եւս արժանի
 եղեւ անք. եւ թէ (B վարդ, զոր ուղղեցի) ընկալաւ
 զնորքն մկրտութեանն, յայտ անկալի Պաղոսի եւ (B
 թէ), Գ առ չունի "Պաղոսի" (Παύλου). — "Թէ"
 (ծւ), — 25. A զմեծեմնս առաջի փրկեմնի... զվանս...
 յայնժամ վերադին. B "Թողցէ" ինչ կը կցէ "եւ կացեալցն

զնա տարիլ իւր: — Թէ, — 27. B ոմանք ասան: —
 28. A գործէ վասն միջոյ առն ստահակելոյ թուղթ գրէ:
 ուսցին քի (B որ այնժամ մեղադիր... արժանի են զի
 ոչ: — 32. A չիք էւ: — 33. A գրէ: — 33. B այլ
 թէ էր եւ հնար: — 34. A չիք ու: — 35. B չիք չիք
 — 36. B այլ (կը կարգել կամ) թէ գոր ինչ ի բանից
 խառնեցան եւ զայլ իսկ: — 37. B եւ իմ երբ ուտէին
 էւ իւր էւ ի նոցա կամ ուր նստէին եւ ուր նստան
 (A եւ թէ ինչ նստան եւ ուր նստան), — 38. A հա-
 նապալ: — 39. A կամ... կամ 39. B յորք տուն:
 — 40. A չիք էւ: — 40. AB պատմել: — 42. A բազումք
 շահէ լինէին թէ գրեալ է: — 43. A գի: — 43. B
 չիք ու: — 44. A գործի... այնչափիկ 45. A թէ...
 տեսանելով... նստանն (B նստան) կամ յաւժաւ (այն-
 քան իմանալով) եւ քան Ոսկերեանի ձեռքով զնորքն (կա-
 պիցան): — 46. A չիք բազում անգամ (πολλάκις):
 — A մեծեմն գտեմ (B մեծ) եւ յաւժաւ (այն, նորք չիք
 ի B Գ): — 48. B եւս: — 49. B կը յաւ. նոցա:
 — 49. էւ յաւ էւ չիք յա: — 51. A հարցանել... եւ
 որպէս կնայ ի բնի Բարեւ ինչի. ապա վանս: — 53. B
 ամենեցուն աշխարհ: — 54. A հարցանել փրկել
 հաւատեալս, Գ պարզ ասել, որուն կը կցէ ինչ յա:
 — 54. "առաւել" էւ երբ AB "եւ զի կարի իսկ վասն
 կարեւոր իրաց թուղթիցս, ուսանիլ (B ուս-
 55. քի) եւ զայն, որ ինչ մէջ քի մի վարդ էր գրեմի,
 զոր AB չի կրնին "Եւ արդ (B քայլ) — B յաւ,
 յորժամ" վասն կարեւոր իրաց (B կարեւոր) գրեցաւ.
 թուղթս (B յաւ, այս) արժան է ձեզ (նոյն) ուսանիլ
 (B կարի ազգուս է ձեզ ասանել), զի վրայն ընտրա-
 նք բնակիր հաւատեալ: — 54. B չիք էւ: — 55. A
 կնուսք եւ վարդ... եւ գործք այնչափայն ազգու-
 60 կար է: — 57. B որ խաբէ եւ արգելցէ: — 60-61 B

Երբայցեցոց թղթոյն մեկնութեան առաջիկայ
 «պատճառ, ը բաւականաչափ կը տարբերի յոյն
 բնագրին (Migne, P. gr. 63, 6) ὑπόθεσις է. Այս
 տարբերութիւնները սակայն վայրկեան մըն իսկ
 կարելի չէ աղաւարտմ համարել եւ վերաբերել
 Տեոկուսար Պատճառացի գրող Տիեղնակին.
 եթէ ի բաց առնուել տեղ տեղ սպրդած մասն
 իոկայէս յեանադարեան Գրգէրէ, եւ այլն, հե-
 տեւի, Կոստանթնուս, Զեֆաւլայ եւ այլն (գրողն
 քառուկոսի փակագործի մէջ առած ենք) բա-
 ռերը, դասական օրինակելի լեզու մը կը ներ-
 կայացրնէ մեզի հասուածս, զոր անհնար է
 Տիեղեբորդ դարու շրջանակէն գուրս վտարել:
 Երկու բնագիրներու անհամաձայնութիւնները
 սակայն դժուարին չէ մեկնել այնու մանաւանդ
 որ մեկնութեան յոյն օրինակներն արդէն ան-
 համաձայն են իրարու. ընդարձակագոյնս խօսած
 է արդէն այս մասին Մոնֆոնոն (Տոր. Ժ. Բ.
 III—V). Manuscripti certe codices etiamque
 Editi Graeci, saepe inter se ... non con-
 sonant, դարձեալ mira inter eos lectionum
 varietas observatur եւ այլն: Այս իրողութիւնն
 ահա աչքի առաջ ունենալով զգուշացանք ո եւ
 է փոփոխութիւն կամ տեղաշարժութիւն (ի բաց
 առեալ տեղ մը) ներմուծել հայ հասակոսորին
 մէջ, որ իւր կարգին օր մը կրնայ օգտակար հան-
 դիսանալ տարբերութեան եւ տարբերութեան
 մէջ ընտրութիւն ընելու:

Համայնեցոցն գրէ Պաղղոս Երանելին. Յոր-
 չափ ժամանակ իցեմ հեթանոսաց առաքեալ,
 զպատճառն իմ փառաւոր առեմն, զի [յառաւե-
 5 լութենէ պարգեւին] նախնած բարի շարժեցից
 ի նոսա, ոչք են մարմին իմ եւ ազգ. Զի արամու-
 թիւն է ինձ եւ ցարժ անպակաս [տարագրին] նոցա
 ի մեծադոյն պարգեւէն: Զոր եւ առ Գաղատա-
 10 ջիսն գրէր զմեծութիւն կոյճանն թէ որ զարացոյց
 զՊետրոս ի թշփառութեանն եւ զիս ի հեթանոսս:
 եւ ամենայն արեք հեթանոսաց երեւի առաքեալ
 եւ ոչ հրէից, որպէս պատմէ Ղուկաս Երթ, զի ի
 հեթանոսս հեռուսորս առաքեցից ղեզդ: Եւ առ
 15 Անտիոս աւեր թէ Անտիք ընտրի եւ նա ինձ կրել
 զանուն իմ առաջի հեթանոսաց եւ թագաւորաց,
 եւ [յիշար] զի հեթանոսաց առաքեալ էր եւ ոչ
 հրէից, զիմէ գործ էր գրել նմա առ Հերբայեցիս,
 զի բազում թշնամութիւն ունէին առ իմ[ս], որ-
 20 պէն աւեր առ նա Եփովոսը. Տեսանեա եղբայր [եւ
 այլն]: Արդ ընդէր եր բազմաքեհին լինիցի վասն
 հասարակաց արեւնադրին թէ ընդէր կամ այս
 եղեւ կամ այն. [եւ հանգոյն աստուածային կա-

մայն հոգի Աստուած է, ըստ այնմ թէ ընդ ամե-
 25 նային ամենայն եղէ եւ այլն, եւ դարձեալ թէ
 Կատարեալ կացուցողը զամենայն մարդ ի քրի-
 ստո Յիսուս: Դա [հետեւէր] այնմ, որ աւեր. Աչ
 ուրեք առաքեցայ եթէ ոչ առ ոչխարս կորուսեալս
 տանն իւրայելի. ողոյսէս եւ սա առեւր, զի ի նո-
 30 ցանէ իսկ էր, ըստ այնմ ես եմ այր Հրեայ, անեալ
 Յորտն իրիկիցեցոց, եւ այլուր թէ Երբայցի յՈւ-
 րբայեցոյ [եւ այլն] առ ոսոս Գամալիէլէ ըստ աւրի-
 նացն Մովսէսի խրատեալ եւ վարժեալ, որ եւ նա-
 խանձանիս իրենց վասն ազգին իւրոյ [սակե-
 35 օրինացն լրման]: Յոր[ս] եւ աւեր [առ] Աստուած
 [ի պատահաններն] թէ Աչ են ընդունեցոց ի քեհ
 վասն իմ վկայութեան. եւ, տէր, ինքեանք իսկ
 գիտեն, եւ էի որ բանդարգել առնէի ըստ քաղա-
 քաց զհասարակացն ի քեզ եւ ի հեղուլ արեանն
 40 Ստեփանոսի [նախա]վկայի, եւ էի կամակերպ ասա-
 ժանն եւ պահէի զհանգիքս պատնուցան [պարագե-
 ցուցեալ զհեռա նոցա]: Արդ զի այսպէս յառաջա-
 դէմ էր ի հրէութեան եւ յանկարծակի հասուա-
 ծեցաւ ի նոցանէ, վասն այնորիկ ոչ հաւատային
 45 ընդունել զվկայութիւն նորս, եւ բազում ռիս-
 աւնէին ընդ նմա. քանի յորժամ որ իւր
 ազգէ առ այլ ազգ գնայցէ եւ իցէ ի նշա-
 նաւոր եւ ի հմուտ արանց, կարի ցանեցոցանէ
 զվիտ նոցա, ուստի գնայն: Այսպէս եւ սորայս
 50 կարի վտանգէր զՀրեայսն, եւ բարձրացուցանէր
 զմերս Ամենայն ուրեք զիրանեանոցս լուծանէր
 զքրիստոսին հաստատը, զի յայլ քարոյն
 Հրեայքն տեղի ունէին պատասխանայ եւ պատ-
 ճառս կարեւորեայ. [Եսոյս եւ] Պետրոսեանքն որ ընդ
 55 քրիստոս շրջեան եւ զնշանս տեսին, պաշտան
 առեալ զհին յարգէին եւ զառաքն նուաճէին.
 իսկ սա յանկարծակի հաստաւեալ, ոչ մի ինչ
 վայելել (չ)քրիստոսին, այլ եւ հաւաճել էր. եւ
 զի յետոյ եկն զկնի յարութեան, իբրեւ լսէին ի
 60 նմանէ թէ Լուսոյ բարբառ յերկնից զԻսուսի, զոր
 գուրն սպանէք. եւ եթէ կենդանի եւ ընդալմէ
 հաւր, այսու զայրագնեալ կուռէին ընդ նմա, զի
 բաւականն ի միջոյ. Արդ անհաստացն վասն այսր.
 65 իսկ հաւատեցեալքն ընդէր. այն իսկ է զի հեթա-
 նոսաց քարոզէր եւ ոչ Հրէից: Վասն որոյ հարկ էր
 զհաւատն աւեր քարոզել եւ լուծանել զՄովսե-
 սին. իսկ Պետրոսեանքն ոչ իշխէին յերուսաղեմ
 եւ ի Հրէաստան պակասեցուցանել ինչ յարկնացն,
 70 իսկ Պաղղոս կարի առաւել յազատութեան էր եւ
 չէր ինչ փոյթ զայնմանէ. յայն սակա համարակ
 լուծանէր զարեւնն եւ վասն սորին լուծէին զնա
 առ լուս, որք ի հրէիցն էին, զի կարծէին պակա-
 կեցուցանել, մինչեւ առի Եփովոսը. Տեսանեա
 եղբայր, քանի բիրդք են հաւատացեցոց, եւ ամե-

— 28—27. [] էր կապայ եւ տարակուսան կը թուի,
 Թի մէջ չկայ. — 27. Մթ. Ժե, 24. — 20. Հմմտ.
 Գործ. ԻԲ. 3 եւ Փիլի. Գ. 5. — 35. 2. յոր. Թի
 մէջ խօսողը Անտուած է. Հմմտ. Գործ. ԻԲ. 18—19,
 այնու բաղդըրդին տարակուսան կը մնայ «պատահա-
 նել» բայը: — 40. յետաժուտ. է «նախադրայ» Թ.
 դարձ. «կայի», է, տօմ μάγοις σου, Հմմտ. եւ Գործ.
 աւեր. — 41. չեմ կարծեր որ հարաւոր ըլլայ. — 48. 2.
 ի նշանու որ արանց եւ ի հմուտ. — 54. «Եսոյս եւ»
 անիման. — 66. 2. զհաւատն. — 73. Գործ. ԻԼ:

8. Հմմտ. Հոմ. ԺԼ 13 յառաւել-միւս Գոր-
 թի-իւ չէր Թ. — 7. 2. նոցա. ազգեցի: — 9—10. Գոր-
 — կոյճանն, 8. Գաղ. Ե. Երբայ. դարձեալ. —
 10. Գաղ. Բ. 8. — 13. Գործ. ԻԲ. 21. — 15. Անտ.
 Թ. 15. — 18. 2. «նորս», — 20. Անտ. ԻԲ. 20, Թի
 մէջ ամբողջութեամբ յառաջ կը ընթերի հասուածս,
 հայր եւ այլն ոչ կրճատած է. — 21. 2. Բազմաքեհին:

75 ներքեան տրտունջ (ունին) գրեն թէ ապստամբութիւն ուսուցանես յարկինոցն: Արգ զի չէր նոցա վարդապետեալ, ընդէր գրէր առ նոսա կամ անքին՝ անպակե թուի թէ յերուսաղէմ գրեալ եւ ի Պաղեստին: զի դեռ արեւելքն ծագեալ եւ զԹաթարեալ էին ամենայնիս: Որպէս ոչ առ Տրաման մկրտել եւ մկրտեաց, նոյնպէս եւ զայր ի յաժառութենէ կամացն արար: Արգ ընդդէմ գրէր առ նոսա այն, որ վասն նոցա նոյզ վարդապետ ի Բրիտանիայ, եւ բազում հոգածութիւն աւելր առ նոսա, բոտ այսմ զոր ասէր առ Հռոմայեցեան թէ Երթամ՝ պաշտել զտրտման, որ յերուսաղէմ եւ Կորնթացոցն եւ Թեսաղոնիկեացոցն նոյն աւրինակ [առնելով] անէր զնոսա յազրմանութիւն: զենչ զարմանք են թէ գրէր առ նոսա եւ միթիտ արէր ի բազում ներութիւն, զոր անէին, ոչ միայն ի սովին՝ այլ եւ յազգականացն: Նաեւ զՏիմոթէոս առ նոսա յեղեղ վասն լաճելոյ եւ անելոյ զնոսա ի հաւատաւ աւետարանին [յազգաց] որոյ եւ ասէր Ճանաչէ՛ք զի զբայրն Տիմոթէոս, զոր առաքեցիք առ ձեզ, որ թէ վաղվազին եկեալք անկող զձեզ, քանիք գեռ չեւ եւ էին զնա կաշեալ: Ջառալին(ն) զերթամ մի եկաց ի Հռոմ կապեալ եւ արձակեալ չազաւ ի Սպանիա: Եւ թուի թէ յայնժամ զարձաւ եւ ետես զՀերայոսն եւ վերտոնին

100 անաւ կապանաւք ի Հռոմ, եւ մեռաւ ի Ներոնէ կայսերէ: այսու յայտն է զի Տիմոթէոս երկրորդ Թաւրոն վերջին է քան զամենայն: Թեսաղոնիկեացոցն զնոսա գնէր արեւին, յասելք՝ Նմանողք եղբորք եկեղեցեացն որ ի Հրէաստանին: Եւ առ 105 Եբրայեցեան թէ Ջոսափատկութիւն ընչեղ ձերաց խղութեամբ ընկալաւորք: Հայտնեալք էին ի տանէ, յընչոյ, ի ստացանուոց: [յամենայն]: Ապա յիբրեի գրէր եւ միթիտարէր զնոսա յորժամ տեսանին զնոսա յարժամ ի շարքարան ի կատալիցացն: զի նոցա գտէր պայտին, եւ զառաքեալսն հալածեցին, զՍտեփանոս քարկոծեցին, զՅակովբոս ի վայր արկին յաշարաբակ տաճարին, նոյնպէս եւ զՊաւլոս կամէին սպանանել թէ չէր հաղաբապետին ի վերայ հասեալ: Ունէին իշխանութիւն

115 շարքարելոյ, զի դեռ չէին քալ մտեալ ընդ Հռոմայ իշխանութեամբ, յայլ քաղաքսն առ իշխանսն տանէին, զոր կամէին զատել, որպէս ի Կորնթոս զզլուխ ժողովրդեանն, ուր ամթիպատանն էր տանէին, եւ չլինէր փոյթ Գաղտնի: Եւ այս աստ ինքեանք տանջէին, որպէս եւ զՊաւլոս յորժամ քան հարին առաջն քահանայապետին ի խաւանել նորա, յայնչամ ասէր ասէր: Ոչ քիտէի թէ քահանայապետ իդէ: Արգ՝ որ յամենայն ժամ հոգածութիւն ունէր վասն հաւատացեցող մինչ

125 նոցա եւ, որ չէին տեսնալ մարմնով զերեսն նորա, զինչ զարմանք էր թէ ազգին իւրում ինձամ տանէր: Արգ որպէս ասացաք թէ ամենայն ուրեք զամենեցուն փրկութիւն հոգայր, եւս առաւել

զազգին իւրոյ: եւ վասն զի ընդերկարեալ էին ի 130 վիշտսն եւ ցանգեմտեալք եւ լուծեալք ի բազում նեղութեանցն, եւ միա՝ զեղեղութիւնսն զմտաւածէին՝ որ ընդ հարսն իւրեանց անցնող էին, եւ զբարութիւնսն՝ որ նոցա ինէր ի ժամանակս ժառմանալ, ակն ունէին անձանց իւրեանց կարեացն:

135 Եւ ընդ ամլ փորձութեանն համարէին զինքեանս մտապալ յԱռտունոյ, զի բարեաց խոստանալքն հաւատէին եւ յետ մահաւ էին, եւ կարէին անդէ ի բռան, վասն որոյ եւ թղթովս համբարութեանց յիշատակ առնէ զառաքելիսն յիշեալ: Եւ անեալ

140 յԱրեւել եւ յայլոցն հասցոյ զտաւադսն ի բարաբալուրին եւ ի կատարին Յիսուս, յիշեցունեալ զարքաբանսն, որ առաւել խառն քան զշարքելին: Հաստատուէ եւ զազգողեղ միտս նոցա, թէ ոչ անտես առնէ Լատուս զԱրեւելոսն եւ զԱրքաշամանսն

145 հանգերձ այլովքն: Եւ գնէ միթիտար երիք արեւնակաւք: Առաջին ի Բրիտանիա շարքարանացն, որպէս ասէր Տէր: Ոչ է ծառայ մեծ քան զտէր իւր ի երկրորդ բարութիւն(ք)ն, որ կան մեծ հաւատացեցողք: Երրորդ, վասն զի մի ի յարութենէ թեւ

150 րահաւատեցան, տայ յոյս համբարութեան: Նմանողք, ասէ եղբորք՝ որք երկայնմտութեամբ ժառանգեցին զաւետան եւ թէ ոչ Մուսանայ Առտուս զգործս ձեր բարիս՝ զոր ցուցէք յանուն նորա: Հաստատուէ զԲրիտանիոս զամենայն ի մար

155 քարէիցն բանիցն, զորքիտութիւնն, զքահանայութիւնն այլովքն հանդերձ: Փոխանակ Երուսաղէմի զվերինն Երուսաղէմ, փոխանակ տաճարին զերկինս, փոխանակ ժողովրդեանն զբանակս հրեշտակաց եւ զեկեղեցեան արգաթոյն: Եւ այսն զարձեալ թէ

160 հրեականքն չէին մնացականք, այլ միբոս: Եւ զի բազում ժամանակք էին աշակերթեան նոցա, ասէ, Պարտէիք վարդապետ լինել վասն ժամանակին, Գնէ եւ միթիտար թէ որ զայլոցն է եկեղեց

165 սիրտ շար անհաւատութեան, ապստամբ լինել յԱռտունոյ կնեղանալ, եւ ամենայն ուրեք բոտ անհարութեան մտաց նոցա բազում բանս միթիտարականս յաւգէ, որովք նոցա կոծէին:

Հորդ. 4. Ա. ՎԱՐԴԱՆԵԱՆ

139. 2 յիշել — 140. 2 զգաւազուխ լուսնան ի կատարին: — 141. 2 յիշել—յիշել: — 142—146. "որ — շարքարանացն, հաւատարմ փեւնոյն գրէն զաս թղթի վրայ զրուսն եւ համապատասխան տեղք կցուած է: — 143. 2 զողգողեալ: — 147. Եւ. Ժ. Ժ. 16: — 148. զբարութիւնս: — 150. Եւ. Ժ. 2, 12: — 152. Ա. Գ. 12, 10: — 156. 2 փոխան: — 162. Ա. Գ. 12, 12: — 164. Ա. Գ. Գ. 12: — 168. 2 Կարծէին, ուղղել:

20: — 86. Հռոմ. Ժ. 25: — 91—192. նա եւ — քան զամենայն անգափոխելի Յի վաղեմ: 2 և զնէ տող 127 "ինձամ ասնէր,էն վերջ: — 94. Եւ. Ժ. Գ. 28: — 96. 2. զոր: — 98. 2. ի Սպանիայ: — 103. Ա. Թ. Բ. 14: — 105. Եւ. Ժ. 34: — 107. 2 ամենայն: — 122. Վրդ. Ի. Ի. 5: